

2016 Kimya sektörü için de sorunlu bir yıl oldu

Dr. Ali UĞURLU

TMMOB

Kimya Mühendisleri Odası Başkanı

2016 yılı tüm sektörlerde olduğu gibi kimya sektörü için de sorunlu bir yıl olmuştur. Kısaca özetlersek büyüme yavaşlamış, ihracat gelirleri düşmüş sektörün ithalattaki payı ise ne yazık ki azalmamış aksine artmıştır. Kimya sektörünün büyük ölçüde KOBİ' lere dayanması bahsedilen bu sorunların özellikle KOBİ' ler üzerinde daha da ağır hissedilmesine neden olmuştur.

Küreselleşme çağında yapılan hiç bir üretim sadece kendi özgül koşulları içerisinde değerlendirilemez. Bu nedenle yerel ölçekteki üretim sonuçları önemli olmakla birlikte asıl sonuç küresel bazda alınan değerlenme ile ölçülmektedir. Bundan dolayı her sanayi dalında olduğu gibi kimya sanayinde de bu anlayışın belirlenimleri kaçınılmazdır. Aksi bir anlayış sadece oyunu uzatır ama kazanmanızı sağlamaz.

Büyümedeki hedeflerin tutturulamaması, ihracattaki düşük rakamların öngörülememesi, komşu ülkelerle dış ilişkilerdeki normalleşmenin sağlanamaması, politik risk faktörlerinin artması sektörün bilinen sorunlarını içinden çıkılmaz hale getirmiştir. Bu nedenle sektörün hedefi Avrupa ve Dünyanın uzak ülkeleri olmalıdır. Avrupa için, ilaç ve polimer alt sektörleri hariç sektör yeterince gelişmiş değildir ve ciddi inovasyonlar ile desteklenmemektedir. Dünyanın uzak ülkelerinde ihracat ise başlı başına bir pazarlama stratejisi gerektirir ki onun gereği yerine getirilmekte midir diye soracak olursanız bu soruyu olumlu olarak yanıtlamak pek mümkün görünmemektedir.

Sektör değerlendirmesi ile ilgili en önemli belge olma niteliği açısından "2017-2020 Türkiye Kimya sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı" incelendiğinde bu belgede stratejik olarak sektörün ne bugünün nede geleceğe yönelik olarak yarının yeterince planlanmadığı görülecektir. Zaten bu belgede verilen istatistikler ve gerçekleşen rakamlar dikkate alındığında sektörün ne kadar sorunlu olduğu görülecektir. İhracatın yaklaşık üç katı ölçüsünde gerçekleşen ithalat, gittikçe artan yabancı sermaye payı, dış ticaret dengesindeki açıklar, toplam üretim içerisindeki yüksek katma değerli ürünlerin azlığı ve bu ürünlerin üretilmelerindeki teşvik yetersizliği başlı başına sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda sıraladığımız bir sürü ve bir o kadar da sorunlu iş ortada dururken sözkonusu belgede Bor Organize Sanayi İhtisas Bölgesi gibi uçuk kaçık projelerin çözüm diye sunulması, kimya park, ihtisas OSB'ler, yeni petrokimya komplekslerinin kurulması düşünceleri sağlıklı bir sektör analizi ve planlaması yapılmadan akla ilk gelen düşüncelerin sıralanması gibi bir algı yaratmaktadır.

Kimya sanayinde Ar-Ge ve inovasyon, eğitimde iyileştirme, katma değeri yüksek ürünlerin KOBİ' ler tarafından da üretilebilir hale gelmesi, ürünlerin Dünya pazarlarına açılmasının sağlanmasına ve doğru pazarlama stratejileri, üre-

timde kalite ve sürdürülebilirlik, kimya sektöründe doğru planlama, devlette teşvik ve öngörülebilirlik hizmetlerinin tek elden yürütülmesi sağlanmadan yapılacak çalışmaların sektöre yarar sağlamayacağı açıktır.

Sektör, bizim meslek alanımız ve meslek alanımızla ilgili ilişkilerimiz açısından da sorunludur. Üretimde yer alan özellikle beyaz yakalı çalışanların sorunları gittikçe ağırlaşmaktadır. Kırk yedi farklı üniversitede Kimya Mühendisliği eğitiminin verilmesi, eğitim konusunda üniversiteler arasında yüzde yüze yakın kalite farkı bulunması, verilen eğitimin piyasanın gereklerinden uzak olması ve niteliksizliği, piyasada yığılmış bir işsiz mühendis kitlesinin bulunması, düşük ücret ve güvencesiz çalıştırma, en önemlisi de işsizlik en önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sektörün önemli bir bileşeni olan TMMOB ve odamız ne yazık ki 12 Eylülün olağanüstü döneminde oda mevzuatına eklenmiş bir madde nedeniyle aradan 36 yıl geçtikten sonra bugün işletilerek odamız faaliyetleri kısıtlanmaya çalışılmakta, oda işlevsiz kılınmaya çalışılmaktadır. Çağdaş demokrasilerde sektörün bütün taraflarının özgürce çalışmalarının sanayinin gelişmesine ne kadar olumlu katkıda bulunduğu bu kadar açıkken sektörün önemli bir bileşeni olan ve kendi meslek alanının gelişimi ve kontrolü için çalışan bir örgüte bu şekildeki bir yaklaşım anlaşılabilir değildir. Bizim açımızdan yine çok önemli bir olayı ne yazık ki gerçekleştiremediğimizi de belirtmek isteri. Odamız ile Avrupa Kimya Mühendisleri Federasyonunun (EFCE) 3-5 Kasım 2016 tarihlerinde düzenleyeceği Process Intensification Colloquium'üne yazık ki yabancı katılımcıların ülkemizdeki güvenlik endişeleri nedeniyle kolokyuma katılamayacaklarını bildirmeleri üzerine kolokyum iptal edilmiştir.

Sektörün temsilcileri ve hükümet sorunlarla yüzleşmediği, sorunların çözümü konusunda uzun erimli politikalar ve planlamalar gerçekleştirmediği zaman bu problemler daha da büyüyecek artacaktır. Tarafların kendi bakış açılarından yapacakları analizler ve çözüm önerilerinin ne yazık ki çözüm konusunda sektöre bir faydası olmamaktadır. Bu nedenle küreselleşmiş bir dünyanın oyuncusu mu yoksa top tıplayıcısı mı olunacağı konusunda samimi, pragmatist ve planlamacı kararlara ihtiyaç vardır.